

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін
факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Пдб 02.2 «ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА»**

ОПП «Правоохоронна діяльність»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 26 Цивільна безпека

Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність

Кваліфікація: бакалавр правоохоронної діяльності

Професійна кваліфікація: офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України

Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Професійна етика» є дисципліною вільного вибору курсанта вивчення ОПІ «Правоохоронна діяльність». Вивчається протягом 2-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Мета навчальної дисципліни – вивчення норм кодексу поведінки працівників, до функціональних обов’язків яких належить здійснення управління кордонами України; осмислення принципів етики безпеки кордонів Європейського Союзу; аналіз актуальних питань прикладної етики прикордонної служби.

Завдання вивчення навчальної дисципліни – формування моральної культури курсанта-прикордонника; забезпечення орієнтації у специфіці етики безпеки кордонів Європейського Союзу; розвиток критичної позиції стосовно актуальних питань прикладної етики прикордонної служби.

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни курсант повинен:

РН–2 Організувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності.

1. Знати зміст норм кодексу поведінки працівників, до функціональних обов’язків яких належить здійснення управління кордонами України.
2. Розуміти зміст принципів етики безпеки кордонів Європейського Союзу.
3. Застосовувати етичний критерій до аналізу актуальних питань прикладної етики прикордонної служби.
4. Аналізувати наукові праці, дотичні проблем етики прикордонної служби.
5. Порівнювати норми кодексу поведінки працівників, до функціональних обов’язків яких належить здійснення управління кордонами України, та принципи етики безпеки кордонів Європейського Союзу.
6. Оцінювати значення етичної культури для професійної діяльності прикордонника.

РН–6 – Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

1. Знати Конституцію і закони України, інші правові акти, права та охоронювані законом інтереси громадян, підприємств, установ, організацій, забезпечення виконання покладених завдань та повною мірою використання наданих прав.
2. Розуміти необхідність свідомого підпорядкування інтересів спільним вимогам та інтересам і державним пріоритетам.
3. Застосовувати під час виконання службових обов’язків принципи спілкування з громадянами на основі довіри, поваги та неупередженого ставлення до різних політичних і релігійних переконань, уникнення будь-яких дій, що

порушують стандарти етичної поведінки.

б. Оцінювати свої вчинки та поведінкою з позицій законності дій та рішень ДПСУ щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України.

ВИКЛАДАЧ:

Відповідно до форми А-4.03.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія, соціологія, етика, естетика та релігієзнавство, українська мова за професійним спрямуванням.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Профільна аудиторія гуманітарних дисциплін (412), мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин																	Форми підсумкового контролю						
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота											Індивідуальна робота					Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік		
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	аналіз наукової праці	переклад текстів	розрахункове завдання					курсова робота	контрольна робота
за денною формою навчання																										
1	2	4	120	40	18						18				4	26	14	12					54		+	
Усього за дисципліну		4	120	40	18						18				4	26	14	12					54		+	

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.1; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.2; МН3.3.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.2; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК3.3; МК4.1; МК4.3; МК4.4.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-6	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем	МК 1.1; МК 2.1; МК 3.1; МК 4.1.
ЗК-11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	МК 1.2; МК 2.4; МК 3.2; МК4.2.
Фахові компетентності спеціальності		
СК-7	Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми	МК 1.3; МК 1.4; МК 2.8; МК 4.4.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
РН-2	Організувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН2.1; МН2.3; МН3.5; МН4.1; МН4.3; МН4.4.	МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2.
РН-6	Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН2.1; МН2.2; МН3.9; МН4.2; МН4.3; МН4.4.	МК3.3; МК4.1.; МК4.3; МК4.4.

11	Насильство та етика ненасильства	2	Ср2														
12	Теорія справедливої війни	2		Сз2													
13	Тероризм і мораль																
14	Гібридна війна та моральні цінності	2		Сз2													
15	Моральний статус тварин	2		Сз2													
Залік		4	34														
Всього		40														Всього	40

Умовні скорочення:

Лекція – Л; Групове заняття – Гз; Семінарське заняття – Сз; Залік – З;

Заняття, що обов'язкове для оцінювання - 5/3Сем.(2)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
1 курс					
2 семестр					
Модуль 1. Основні норми доброчесної поведінки прикордонника					
1			6	Вступ до етики професійної діяльності прикордонника	
	1	Лекція	2	Професійна етика та мораль 1. Етика і мораль 2. Професійна етика і мораль 3. Кодекс доброчесної поведінки та професійної етики Державної прикордонної служби України	[1.1] [1.3] [3.1]

		Самостійна робота	4	Історія та сучасність професійної етики 1. Історія становлення професійної етики 2. Традиції доброчесної поведінки прикордонника	[1.1] [1.3] [3.1]
2			8	Особливості професійної етики прикордонників Європейського Союзу	
	1	Лекція	2	Професійна етика прикордонників Європейського Союзу 1. Етика безпеки кордону Європейського Союзу 2. Національні кодекси поведінки прикордонної охорони Європейського Союзу 3. Недоліки національних кодексів поведінки прикордонної охорони Європейського Союзу	[1.2] [1.3]
		Самостійна робота	4	Національні кодекси поведінки прикордонників Європейського Союзу 1. Кодекси поведінки прикордонників Європейського Союзу та України: спільне та відмінне	[1.1] [1.2] [3.2]
	2	Семинар	2	Етичні цінності та принципи національних кодексів поведінки прикордонної охорони Європейського Союзу 1. Повага та захист основних прав та свобод людини 2. Рівне ставлення до людей 3. Некорумпованість 4. Конфіденційність та повага конфіденційності 5. Заборона тортур та жорстокого чи принизливого ставлення до людини 6. Репутація (імідж) 7. Стриманість у застосуванні сили	[1.2] [1.3]
3			3	Служіння Українському народові	
	1	Лекція	2	Служіння Українському народові як норма доброчесної поведінки прикордонника 1. Гідність людини	[1.1] [2.16] с.223-229. [2.18] с.56-61.

				2. Суспільні цінності	[2.31] с.61-63.
		Індивідуальна робота	1	<p style="text-align: center;">Аналіз наукової праці</p> 1. Біля джерел поняття особистої гідності. Честь і слава (М. Попович) 2. Чи людина завжди чинить егоїстично? (К. Твардовський) 3. Нікомахова етика. Книга 6, 8. (Аристотель)	[2.24] [2.30] [2.1]
4			9	Патріотизм	
	1	Лекція	2	<p style="text-align: center;">Патріотизм як норма доброчесної поведінки прикордонника</p> 1. Поняття патріотизму 2. Моральний статус патріотизму 3. Політизація патріотизму	[1.1] [1.3]
		Індивідуальна робота	1	<p style="text-align: center;">Аналіз наукової праці</p> 1. Націоналісти та патріоти (М. Віролі) 2. Про патріотизм (В. Левинський) 3. Про патріотизм (К. Твардовський)	[2.37] [2.14] [2.36]
		Самостійна робота	4	<p style="text-align: center;">Норми доброчесної поведінки прикордонника: служіння Українському народові та патріотизм</p> 1. Суспільні чесноти прикордонника 2. Патріотизм як сутнісна ознака прикордонника	[1.1]
	2	Семінар	2	<p style="text-align: center;">Служіння Українському народові та патріотизм: норми доброчесної поведінки прикордонника</p> 1. Служіння Українському народові 2. Патріотизм	[1.1] [1.3]
5			3	Справедливість	
	1	Лекція	2	<p style="text-align: center;">Справедливість як норма доброчесної поведінки прикордонника</p> 1. Концепції справедливості	[1.1] [2.18] с.34-42. [2.31] с.52-58.

				2. Форми справедливості 3. Сфери справедливості 4. Егалітаризм та справедливість	[2.29]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Навіщо нам поняття суспільної справедливості (Л. Колаковський)	[2.11]
6			11	Законність	
		Самостійна робота	4	Законність як норма доброчесної поведінки прикордонника 1. Цивільний закон і правова держава 2. Права та обов'язки людини	[1.1] [2.18] с.67-74.
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Норми-накази і норми-твердження (Л. Колаковський)	[2.13]
		Самостійна робота	4	Норми доброчесної поведінки прикордонника: справедливість та законність 1. Сфери справедливості прикордонника 2. Законність як обов'язок прикордонника	[1.1] [2.18] с. 34-42. [2.31] с.52-58.
	2	Семінар	2	Справедливість та законність: норми доброчесної поведінки прикордонника 1. Справедливість 2. Законність	[1.1] [2.18] с.67-74. [2.31] с.52-58.
7			2	Ефективність	
	1	Лекція	2	Ефективність як норма доброчесної поведінки прикордонника 1. Службове спілкування 2. Службове спілкування з іноземцями 3. Службове спілкування з людьми з особливими потребами 4. Зовнішній вигляд (офіційно-діловий стиль) 5. Культура службового дарування	[1.1] [1.3] [2.4] [2.29]

8		9	Корпоративність		
	1	Лекція	2	Корпоративність як норма доброчесної поведінки прикордонника 1. Модель формування корпоративної культури 2. Нарада як критерій оцінювання корпоративної культури 3. Переваги корпоративної культури	[1.1] [1.3] [2.15]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Великий потенціал (Ш. Ейкор) 2. Робота в команді (Х. Оттл, Г. Гертер) 3. Організаційна культура (М. Елвессон)	[2.7] [2.20] [2.8]
		Самостійна робота	4	Норми доброчесної поведінки прикордонника: ефективність та корпоративність 1. Службовий етикет та прикордонна культура 2. Корпоративна культура прикордонника	[1.1] [2.4]
	2	Семінар	2	Ефективність та корпоративність: норми доброчесної поведінки прикордонника 1. Ефективність 2. Корпоративність	[1.1] [2.4] [2.29]
9		3	Неупередженість		
	1	Лекція	2	Неупередженість як норма доброчесної поведінки прикордонника 1. Поняття неупередженості 2. Мораль і неупередженість 3. Етичні теорії неупередженості 4. Неупередженість: вимоги та сфери застосування	[1.1] [1.3]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Нейтральність (Л. Колаковський) 2. Гендер для всіх. Виклик стереотипам (Т. Марценюк)	[2.12] [2.17]

10		16		Конфіденційність	
	1	Лекція	2	<p>Конфіденційність як норма доброчесної поведінки прикордонника</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття конфіденційності 2. Значення та цінність конфіденційності 3. Конфіденційність та технології 4. Вплив інформаційних технологій та конфіденційність 5. Вирішення проблеми конфіденційності інформаційними технологіями 6. Нові технології та конфіденційність 	[1.1] [1.3]
		Індивідуальна робота	1	<p>Аналіз наукової праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності (З. Бауман) 2. Яка ціна конфіденційності? (Д. Беррус) 3. Профілювання: новий тип знань? (М. Гільдебрандт) 	[2.2] [2.33] [2.34]
		Індивідуальна робота	7	Реферат за вказаною тематикою	
		Самостійна робота	4	<p>Норми доброчесної поведінки прикордонника: неупередженість та конфіденційність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неупередженість як сутнісна ознака діяльності прикордонника 2. Конфіденційність як службовий обов'язок прикордонника 	[1.1] [1.3]
	2	Семинар	2	<p>Неупередженість та конфіденційність: норми доброчесної поведінки прикордонника</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неупередженість 2. Конфіденційність 3. Модульний контроль № 1 	[1.1] [1.3]

Модуль 2. Окремі питання прикладної етики професійної діяльності прикордонника					
11		3		Насильство та етика ненасильства	
	1	Семінар	2	Насильство та ненасильство у вимірі етики 1. Поняття насильства 2. Відсутність моральних санкцій на насильство 3. Форми обмеження насильства 4. Проблема ставлення до насильства 5. Етика ненасильства	[1.3] [3.6]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Метаморфози насильства (М. В'єйорка) 2. Насилля, ідентичність і комунікація (Є. Бистрицький) 3. Методи ненасильницьких дій (Дж. Шарп)	[2.6] [2.3] [2.32]
12		11		Теорія справедливої війни	
		Самостійна робота	4	Теорії та принципи справедливої війни 1. Традиціоналісти та ревізіоністи про справедливу війну 2. Принципи справедливої війни 3. Право держави на ведення війни 4. Закони і звичаї війни 5. Майбутні теорії справедливої війни	[1.3] [3.4] [3.6]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Теорія справедливої війни: від античності до сучасності (Т. Пода) 2. Природа війни (К.Клаузевіц)	[2.22] [2.10]
		Самостійна робота	4	Проблема насильства та війни як одного з його виявів 1. Прояви насильства в історії людства та аргументи їх морального виправдання 2. Майбутні перспективи теорії справедливої війни	[3.4] [3.6]

	2	Семинар	2	Насильство та війна 1. Насильство та етика ненасильства 2. Теорія справедливої війни	[3.4] [3.6]
13			5	Тероризм і мораль	
		Самостійна робота	4	Тероризм з точки зору моралі 1. Поняття тероризму 2. Тероризм і мораль	[1.3] [3.5]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Проблема тероризму в сучасному політичному процесі (В. Романюк) 2. Міжнародний тероризм як репутаційна стратегія (С. Пролєєв)	[2.27] [2.26]
14			11	Гібридна війна та моральні цінності	
		Самостійна робота	4	Етика та гібридна війна 1. Специфіка гібридної війни 2. Сміслові наповнення гібридної війни 3. Моральна неоднозначність гібридної війни	[1.3] [3.4] [3.6]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Стратегічна дія та генеза «гібридної війни» (О. Поліщук) 2. Когнітивні війни в соцмедіа, масовій культурі та масових комунікаціях (Г. Почепцов) 3. Кінець абсолютної монополії на застосування насильства (М.Наїм) 4. Інформаційна війна як стратегія формування політичної свідомості (Т. Пода) 5. Безпека та стратегія в Вік Інтернету: кібервійна, ноополітика, роїння (М. Кастельс)	[2.23] [2.25] [2.19] [2.21] [2.9]
		Самостійна робота	4	Новітнє міжнародне безпекове доквілля у вимірі етики 1. Прояви тероризму в історії людства та аргументи їх	[3.4] [3.5]

				морального виправдання 2. Методи гібридної війни крізь призму моралі	[3.6]
	2	Семінар	2	Тероризм та гібридна війна: специфіка та моральна неоднозначність 1. Тероризм та мораль 2. Гібридна війна та моральні цінності	[3.4] [3.5] [3.6]
15			16	Моральний статус тварин	
		Самостійна робота	6	1. Принцип моральної рівності 2. Моральні права тварин	[1.3] [3.3]
		Індивідуальна робота	1	Аналіз наукової праці 1. Мораль без релігії. У пошуках людського у приматів (Ф. де Вааль) 2. Для чого дивитися на собаку. Міркування судді-кінолога (М. Редліцький) 3. Визволення тварин (П. Сінгер)	[2.5] [2.35] [2.28]
		Індивідуальна робота	7	Реферат за вказаною тематикою	
	2	Семінар	2	Моральна рівність і тварини 1. Еволюція принципу моральної рівності в етиці 2. Основні положення руху за права тварин 3. Модульний контроль № 2	[1.3] [3.3]
		Залік	4		
		Разом за 2 семестр	40		
		Разом за 1 курс	40		
		Усього за дисципліну	120		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Базова

1.1. Наказ 05.07.2011 № 330/151/809/434/146 «Про затвердження Кодексу поведінки працівників, до функціональних обов'язків яких належить здійснення управління кордонами». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-11>

1.2. Ethics of Border Security. Centre for the Study of Global Ethics. University of Birmingham. Frontex/64/2010.

1.3. Гончаренко О. Мірошніченко В. Етика професійної діяльності прикордонника. Хмельницький. НАДПСУ, 2020.

2. Допоміжна

2.1. Аристотель. Нікомахова етика. Київ : Аквілон-Плюс, 2002.

2.2. Бауман З., Донскіс Л. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності. Київ : Дух і Літера, 2014. 280 с.

2.3. Бистрицький Є. Насилля, ідентичність і комунікація / Насильство як явище сучасного світу. Матеріали круглого столу. Філософська думка, 2019. № 2. С. 14–25.

2.4. Бріджес Дж. Етикет справжнього джентльмена. Львів, «Свічадо». 2017. 207 с.

2.5. Вааль Ф. Мораль без релігії. В пошуках людського у приматів. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 270 с.

2.6. В'єйорка М. Метаморфози насильства / Насильство як явище сучасного світу. Матеріали круглого столу. Філософська думка, 2019. № 2. С. 14–25.

2.7. Ейкор Ш. Великий потенціал. Припиніть гонитву за успіхом і отримайте більше щастя й гараздів. Київ : Вид. група КМ- БУКС, 2019. С. 11-22.

2.8. Элвессон М. Организационная культура. Харьков: Гуманитарный Центр, 2005. С. 215-240.

2.9. Кастельс М. Інтернет-Галактика. Міркування щодо інтернету, бізнесу і суспільства. Київ : Ваклер, 2007. С. 157–163.

2.10. Клаузевіц К. Природа війни. Харків : ТОВ «Видавництво Віват», 2018. С. 8–33.

2.11. Колаковський Л. Навіщо нам поняття суспільної справедливості? / Лешек Колаковський. Мої правильні погляди на все. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. С. 136–143.

2.12. Колаковський К. Нейтральність та академічні чесноти / Лешек Колаковський. Мої правильні погляди на все. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. С. 88–100.

- 2.13. Колаковський Л. Норми-накази і норми-твердження / Лешек Колаковський. Мої правильні погляди на все. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. С. 74–88.
- 2.14. Левинський В. Про патріотизм. Львівські вісті, 12.05.1942. <https://zbruc.eu/node/65695>
- 2.15. Ленсіоні П. Перевага. У чому сила корпоративної культури. Київ, «Наш формат». 2017. 224 с.
- 2.16. Малахов В. Етика. Курс лекцій. Київ, «Либідь». 2014. 384 с.
- 2.17. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ : Основи, 2017. С. 17–18; С. 219–226; С. 244.
- 2.18. Мондін Б. Етика і політика. Жовква, «Місіонер». 2017. 248 с.
- 2.19. Наїм М. Занепад влади. Київ : BookChef, 2017. С. 64–68.
- 2.20. Оттл К., Гертер Г. Работа в команде. Как подобрать и организовать эффективную команду. Харьков : Гуманитарный Центр, 2018. С. 9–18.
- 2.21. Пода Т. Інформаційна війна як стратегія формування політичної свідомості. Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2014. № 1 (19). С. 67–70.
- 2.22. Пода Т. Теорія справедливої війни: від античності до сучасності. Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2016. № 1 (23). С. 66–69.
- 2.23. Поліщук О. Стратегічна дія та генеза «гібридної війни». Філософська думка, 2018. № 2. С. 98–114.
- 2.24. Попович М. Біля джерел поняття особистої гідності. Честь і слава / Мирослав Попович. Бути людиною. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. С. 139–143.
- 2.25. Почепцов Г. Когнітивні війни в соцмедіа, масовій культурі і масових комунікаціях. Харків: Фоліо, 2019. с.8–22.
- 2.26. Пролеєв С. Міжнародний тероризм як репутаційна стратегія / Насильство як явище сучасного світу. Матеріали круглого столу. Філософська думка, 2019. № 2. С. 14–25.
- 2.27. Романюк В., Березовський І. Проблема тероризму в сучасному політичному процесі. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2003, № 8.
- 2.28. Сінгер П. Визволення тварин. Київ : Палубум, 2019. 456 с.
- 2.29. Степаненко В. Етика в проблемних і аналітичних задачах: навчальний посібник. Київ, Лібра, 1998. 270 с.
- 2.30. Твардовський. Чи людина завжди чинить егоїстично? / Казимир Твардовський. Вибрані праці. Харків : Фоліо, 2018, С. 74–79.
- 2.31. Тофтул М. Етика: навчальний посібник. Київ, Видавничий центр «Академія», 2005. 416 с.

- 2.32. Шарп Дж. Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи. Київ : Інститут імені Альберта Ейнштейна. 2010. С. 32–39.
- 2.33. Burrus D. What`s the Value of Privacy? <https://www.burrus.com/2018/03/whats-value-privacy/>
- 2.34. Hildebrandt M. Defining Profiling: A New Type of Knowledge?. In Hildebrandt and Gutwirth, 2008. P. 17–45.
- 2.35. Redlicki M. Po co patrzeć na psy? Refleksja sędziego kynologicznego. Zwierzęta, gender i kultura. Perspektywa ekologiczna, etyczna i krytyczna. Pod redakcją Anny Barcz, Magdaleny Dąbrowskiej. Lublin E-naukowiec, 2014. s. 87–100.
- 2.36. Twardowski K. O patriotyzmie / Kazimierz Twardowski. Myśl, mowa i czyn. Kraków, 2013. S. 436–455.
- 2.37. Viroli M. Torniamo patrioti. <https://maurizioviroli.blogspot.com/2019/10/torniamo-patrioti.html#more>

3. Інформаційні ресурси в інтернеті та інтранеті

- 3.1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-11>
- 3.2. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
- 3.3. Gruen L. The Moral Status of Animals <https://plato.stanford.edu/entries/moral-animal/>
- 3.4. Lazar S. War. <https://plato.stanford.edu/entries/war/>
- 3.5. Primoratz I. Terrorism. <https://plato.stanford.edu/entries/terrorism/>
- 3.6. The Stockholm Centre for the Ethics of War and Peace. <http://stockholmcentre.org/>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою

термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>

Додаток А
Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Традиційні методи навчання	
МН 1.1	Усне викладення навчального матеріалу (<i>розповідь, пояснення, лекція</i>)
МН 1.2	Обговорення матеріалу, що вивчається (<i>бесіда, дискусія, брифінг, диспут</i>)
МН 1.3	Наочні методи (<i>ілюстрація, демонстрація</i>)
МН 1.4	Практичні методи (<i>лабораторна робота, практична робота, пробні вправи, творчі вправи, усні вправи, практичні вправи, графічні вправи, технічні вправи</i>)
МН 1.5	Методи самостійного та індивідуального навчання (<i>рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький</i>)
2. Активні методи навчання	
МН 2.1	Ігрові (<i>професійні ігри, професійний тренінг</i>)
МН 2.2	Неігрові (<i>аналіз конкретної ситуації, круглий стіл, навчання через науково-дослідну роботу</i>)
МН 2.3	Неімітаційні (<i>групова дискусія, індивідуальні практикуми, метод ХОБО», активні види лекційних і семінарських занять</i>)
3. Інтерактивні методи навчання	
МН 3.1	Інтерактивні методи в малих групах
МН 3.2	Інтерактивні методи в великих групах
МН 3.3	Інтерактивні методи під час самостійної роботи

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
МК 1.5	Виконання нормативу
МК 1.6	Виконання вправи
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
МК 2.9	Виконання нормативу
МК 2.10	Виконання вправи
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
МК 3.4	Виконання нормативу
МК 3.5	Виконання вправи
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний
МК 4.5	Практичний

